



# ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು

[www.karnatakayakshaganaacademy.com](http://www.karnatakayakshaganaacademy.com)

ಪ್ರಾಯೋಜಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತ

## ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಯಕ್ಷ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಕವಿ

ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್.

ಅಂತರಜಾಲ ಆವೃತ್ತಿ ಸಹ-ಪ್ರಕಾಶಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನ ನಿರ್ವಾಹಕರು

**ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ®**

Email: [yakshaprasangakosha@gmail.com](mailto:yakshaprasangakosha@gmail.com)

Blog: [www.yakshaprasangakosha.com](http://www.yakshaprasangakosha.com)

ಆವೃತ್ತಿ ೧.೦

ನವೆಂಬರ್ ೨೦, ೨೦೧೯



Email: [yakshaprasangakosha@gmail.com](mailto:yakshaprasangakosha@gmail.com), [yakshavahini@gmail.com](mailto:yakshavahini@gmail.com) Blog: [www.yakshaprasangakosha.com](http://www.yakshaprasangakosha.com)

### ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿಯ ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶ ಯೋಜನಾ ಸಮೂಹ

#### ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ:

ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್. (ಗೌರವಾಧ್ಯಕ್ಷರು), ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ಡಾ. ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯ, ದಿನೇಶ ಉಪ್ಪೂರ, ಅಶೋಕ್ ಮುಂಗಲಿಮನೆ

#### ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ:

ಅನಂತ ಪದ್ಮನಾಭ ಪಾಠಕ್, ವಿದುಷಿ ಸುಮಂಗಲಾ ರತ್ನಾಕರ್, ರಾಜಗೋಪಾಲ ಕನ್ಯಾಸ, ಶಶಿರಾಜ ಸೋಮಯಾಜಿ, ಅವಿನಾಶ್ ಬೈಪಾಡಿತ್ತಾಯ, ಮಹೇಶ್ ಪದ್ಮಾಣಿ, ನಾರಾಯಣ ಹೆಬ್ಬಾರ್

#### ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಳಿ:

ರವಿ ಮಡೋಡಿ (ಯೋಜನಾಧ್ಯಕ್ಷ), ಡಾ. ಪ್ರದೀಪ್ ಸಾಮಗ (ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ), ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ (ಯೋಜನಾ ಸಹಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ), ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಹೊಳ್ಳ, ಕಜೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್, ಲ ನಾ ಭಟ್, ಅಜಿತ್ ಕಾರಂತ್, ಇಟಗಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್, ಅಶ್ವಿನಿ ಹೊದಲ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಸುಣ್ಣಂಗುಳಿ, ವಿದ್ಯಾ ಹೆಗಡೆ ಕವಿತಾಸ್ಪೂರ್ತಿ, ಶಿವಕುಮಾರ ಬಿ. ಅಳಗೋಡು

#### ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು:

ಗಣಪತಿ ಭಟ್ ಪಿ, ವಸುಮತಿ ಜಿ., ಅನಿತಾ ಎಂ. ಜಿ. ರಾವ್, ರಂಜನ ಭಟ್, ಶಶಿಕಲಾ ಮೂರ್ತಿ, ರಘುರಾಜ್ ಶರ್ಮ, ಚಂದ್ರ ಆಚಾರ್, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಾಗವತ್, ಉಮೇಶ್ ಶಿರೂರು, ವೆಂಕಟೇಶ್ ಹೆಗಡೆ, ವೆಂಕಟೇಶ್ ವೈದ್ಯ, ಕೆ. ಗೋವಿಂದ ಭಟ್ ಬೆಂಗಳೂರು, ಸತೀಶ್ ಯಲ್ಲಾಪುರ, ಮಯೂರಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಶ್ರೀಕಾಂತ್ ನಾಯಕ್, ರವಿ ಕಾಮತ್ ಕುಮಟಾ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮರಾಠಿ, ಶ್ರೀಕಾಂತ್ ನಾಯಕ್, ರಘುರಾಜ್ ಶರ್ಮಾ

#### ಸಹಕಾರ:

#### ಪ್ರಸಂಗ ಕವಿಗಳು:

ಬಲಿಪ ನಾರಾಯಣ ಭಾಗವತ್, ಹೊಸ್ರೋಟಿ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತ್, ಪ್ರೊ. ಎಮ್. ಎ. ಹೆಗಡೆ, ಡಾ. ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್., ಎಂ. ಆರ್. ವಾಸುದೇವ ಸಾಮಗ, ಎಂ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ, ಮಧುಕುಮಾರ್ ಬೋಳೂರು, ಅಗರಿ ಭಾಸ್ಕರ ರಾವ್, ಅಂಬರೀಷ ಭಾರದ್ವಾಜ, ಶಿವಕುಮಾರ ಬಿ. ಅಳಗೋಡು, ದಿನೇಶ ಉಪ್ಪೂರ, ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ಇಟಗಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಭಟ್, ವಿಶ್ವವಿನೋದ ಬನಾರಿ, ಮಧೂರು ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣ

#### ಕವಿಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಂಗಯಾದಿ:

ಡಾ. ಕಬ್ಬಿನಾಲೆ ವಸಂತ ಭಾರದ್ವಾಜ, ಡಾ. ಪಾದೇಕಲ್ಲು, ವಿಷ್ಣುಭಟ್

#### ಸಂಸ್ಥೆಗಳು:

ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ & ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ (ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ), ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾರಂಗ, ಉಡುಪಿ, ಯಕ್ಷಸಿಂಚನ, ಬೆಂಗಳೂರು

#### ಪ್ರಸಂಗ ಪುಸ್ತಕ ಒದಗಣೆ ಮತ್ತಿತರ:

ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಉರಾಳ್, ಅಗರಿ ಭಾಸ್ಕರ ರಾವ್, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಾಗವತ್, ಶ್ರೀಪಾದಗಡ್ಡೆ, ಮುರಳಿ ಶ್ರೀಣಿ, ಅನಂತ ದಂತಳಿಕೆ, ಗುರುನಂದನ್ ಹೊಸೂರು, ನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಭಾಗ, ನಾರಾಯಣ ಯಾಜಿ, ಶೇಷಗಿರಿಯಪ್ಪ, ಎಸ್ ಎಮ್ ಹೆಗಡೆ, ದಿವಾಕರ ಹೆಗಡೆ, ನಿತ್ಯಾನಂದ ಹೆಗಡೆ ಮೂರೂರು, ಶ್ರೀನಿಧಿ ಡಿ.ಎಸ್, ರವೀಂದ್ರ ಐಶುಮನೆ, ಗುರುರಾಜ ಹೊಳ್ಳ ಬಾಯಾರು, ಸುರೇಶ್ ಹೆಗಡೆ ಬೆಳಸಲಿಗೆ, ಮನೋಹರ ಕುಂದರ್, ನಂದಳಿಕೆ ಬಾಲಚಂದ್ರ ರಾವ್, ರಘುರಾಮ್ ಮುಳಿಯ, ಸುಧಾ ಕಿರಣ್ ಅಧಿಕಶ್ರೇಣಿ, ಮಹಾಬಲಮೂರ್ತಿ ಕೊಡ್ಲೆಕೆರೆ, ಎ. ಎನ್. ಹೆಗಡೆ, ಮುರಳೀಧರ ಉಪಾಧ್ಯ

### ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆ

#### ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಸಲಹಾ ಮಂಡಳಿ:

ಮಲ್ಪೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಸಾಮಗ (ಗೌರವಾಧ್ಯಕ್ಷರು), ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್., ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ದಿನೇಶ ಉಪ್ಪೂರ, ಡಾ. ಪ್ರದೀಪ್ ಸಾಮಗ, ರಾಜಗೋಪಾಲ ಕನ್ಯಾಸ, ಶಶಿರಾಜ ಸೋಮಯಾಜಿ, ಅನಂತ ಪದ್ಮನಾಭ ಪಾಠಕ್, ವಿದುಷಿ ಸುಮಂಗಲಾ ರತ್ನಾಕರ್, ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಹೊಳ್ಳ, ಕಜೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್, ಲ ನಾ ಭಟ್, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಮಯ್ಯ (ಅಕ್ಕಪತ್ರ ಪರಿಶೋಧಕರು)

#### ವಿಶ್ವಸ್ಥ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಳಿ:

ಡಾ. ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯ (ಅಧ್ಯಕ್ಷ), ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ (ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ), ರವಿ ಮಡೋಡಿ (ಖಜಾಂಚಿ)

#### ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ:

ಅಶೋಕ್ ಕೊಡ್ಲಾಡಿ, ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ

#### ಪುಸ್ತಕ ಸಹಾಯ:

ವಿದುಷಿ ಸುಮಂಗಲ ರತ್ನಾಕರ್, ಮಂಟಪ ಪ್ರಭಾಕರ ಉಪಾಧ್ಯ, ಡಾ. ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯ, ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ

## ಮೊದಲ ಮಾತು

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದು ಪ್ರಸಂಗಸಾಹಿತ್ಯ. ಅದು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಏಕಮಾತ್ರ ಲಿಖಿತಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಹೌದು. ಅದರ ಅಭಾವದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಅಡಿಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಅಂದಾಜಿಸಿದಂತೆ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಐದು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿದೆ. ವರ್ಷವರ್ಷವೂ ನೂರಾರು ಹೊಸಕೃತಿಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಆದರೆ ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ. ಬೇಕೆಂಬವರಿಗೆ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಅರ್ವಾಚೀನ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮುದ್ರಣ ಭಾಗ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮುದ್ರಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತಷ್ಟು ತೊಡಕಿನದು. ಹೀಗಾಗಿ ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ನಾಶವಾಗಿವೆ; ಮತ್ತಷ್ಟು ನಾಶವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ದ್ಯೋತಕಗಳು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಭಂದೋ ವೈವಿಧ್ಯದ ಸಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೀರಿಕೊಂಡು ಸುಪ್ರಷ್ಠವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆ. ಅದರ ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗಂಭೀರವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಅಲಭ್ಯತೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಕಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವವರಿಗೆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ತನ್ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಅದೇ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವೆಬ್‌ಸೈಟಿನ ಮೂಲಕ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ತಲುಪಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದು. ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಬೇಕಾದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೂ, ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲ ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಆಪ್ತವಾದೀತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಇದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ನೆರವು ದೊಡ್ಡದು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೈಜೋಡಿಸಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸರ್ವಸದಸ್ಯರ ಸಹಮತವಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೃತಿರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಸಹಕರಿಸಿದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ, ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಚಿವರನ್ನೂ, ಸರ್ಕಾರವನ್ನೂ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ.



ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಎ. ಹೆಗಡೆ  
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು  
ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ



ಎಸ್. ಎಚ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ  
ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್  
ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ

## ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶ ಯೋಜನೆ

ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಕೃತಿಗಳು ಅವಿಚ್ಛೇದಗೊಳಗಾದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಪ್ರಯೋಗದ ಆಧಾರ ಪಠ್ಯಗಳು. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಅಗತ್ಯವೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಸಂಗಕವಿಗಳು ಬರೆದ ಗೀತೆಗಳು ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲೂ, ಮೇಲಾಗಿದ್ದು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಮರಳಿ ಮರಳಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಖಿಲವಾಗದಂತೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕಾಪಿಡುವುದೂ, ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೂ ನಮ್ಮ ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶದ ಉದ್ದೇಶ. ಅದಕ್ಕೆ ಇಂದು ಅಂತರಜಾಲವೇ ಸೂಕ್ತ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಅಂತರಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪ್ರಸಂಗವೂ, ಅದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮುದ್ರಣ ದೋಷಗಳು, ವ್ಯಾಕರಣ ದೋಷಗಳು, ಗ್ರಾಮ್ಯಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದಾದ ಶೈಥಿಲ್ಯ, ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಕೂಡಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿ ಉಂಟಾದ ದೋಷಗಳು, ಮಟ್ಟಗಳ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿರುವ ನುಸುಳಿದ ದೋಷಗಳು, ಆಟ ಆಡಿಸುವಾಗ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಾಗವತರು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡ ಅನ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪದಗಳು ಮುದ್ರಿತರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿರುವುದು, ಮುದ್ರಣವಾಗುವಾಗ ಕೆಲವು ಪದಗಳು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರುವುದು ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಕವಿಯು ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ರಚಿಸಿದ ಸುಂದರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾಂತರವನ್ನೋ, ಅಪಾರ್ಥವನ್ನೋ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಈಗ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ದೋಷಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ನಮಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ 'ಪ್ರಸಂಗಕೋಶ'ದಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಪ್ರಸಂಗವು ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆ.



ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್.  
ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು



ಗಿಂಡೇಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ  
ಸಹ ಸಂಪಾದಕರು



ರವಿ ಮಡೋಡಿ  
ಯೋಜನಾಧ್ಯಕ್ಷರು

## ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ

ಯಕ್ಷಗಾನವು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ದೊಡ್ಡ ನವಿಲುಗರಿಯು. ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವತ್ತ ಅಂತರಜಾಲದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಯಕ್ಷವಾಹಿನಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಯಾದಿ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಪ್ರಸಂಗಕೋಶ ಇವೆರಡು ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು. ಈ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಬೆನ್ನುಲುಬಾಗಿ ನಮ್ಮೊಂದಿಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಪ್ರಸಂಗಕವಿಗಳು, ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು, ಪ್ರಾಯೋಜಕರು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಸಹಾಯ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ ಯಕ್ಷಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ವಿನಮ್ರ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ಪ್ರಾಯೋಜಕತ್ವ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕನಸುಗಳು ಯೋಜನೆಗಳಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳಲಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಸಹಕಾರ, ಸಹಾಯ, ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕೆ ನಾವು ಚಿರಋಣಿಗಳು.

ಪ್ರೊ. ಮಲ್ಟಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಸಾಮಗ, ಗೌರವಾಧ್ಯಕ್ಷರು

ಡಾ. ಆನಂದರಾಮ ಉಪಾಧ್ಯ, ಕಾರ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಸೃ

ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಸೃ

ರವಿ ಮಡೋಡಿ, ಖಜಾಂಚಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಸೃ

## ಸಾರಾಂಶ

### ಪ್ರಸಂಗ ವಿಧ:

ಪೌರಾಣಿಕ

### ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥ:

ಮಹಾಭಾರತ

### ಭಾಷೆ:

ಕನ್ನಡ

### ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕಾಶನಗಳ ವಿವರ:

ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಂಬಾ ಕಲಾಸಂಗಮ, ಶರವೂರು, ದ.ಕ.

### ಹಕ್ಕುಸ್ವಾಮ್ಯ ವಿವರ:

ಈ ಅಂತರಜಾಲ ಆವೃತ್ತಿಯು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಉಚಿತವಾಗಿ ಹಂಚಲ್ಪಡುವುದೇ ಜೊತೆ ಪ್ರಕಾಶಕರ ಘನ ಉದ್ದೇಶವು. ಈ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಲು ಯಾ ಅಂತರಜಾಲದ ಮೂಲಕ ಉಚಿತವಾಗಿ ಹಂಚಲು ಯಾವುದೇ ಅಭ್ಯಂತರ ಇಲ್ಲ. ಮೂಲ ಪ್ರಕಾಶನಗಳ ಹಕ್ಕುಸ್ವಾಮ್ಯ ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತದೆ.

### ಒಟ್ಟು ಪದ್ಯಗಳು:

೭೩

### ಪಾತ್ರಗಳು:

ಕೌರವ, ಕರ್ಣ, ಜಯದ್ರಥ, ದುಶ್ಯಾಸನ, ಶಕುನಿ, ಧೌಮ್ಯ ಮುನಿ, ಧರ್ಮರಾಯ, ಭೀಮ, ಅರ್ಜುನ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವ, ಯಕ್ಷ (ಯಮ), ಮಾಂತ್ರಿಕ, ಕೃತ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ,

### ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶ:

ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಕೌರವನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ನೋಯಿಸಲು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಘೋಷಯಾತ್ರೆ, ದೂರ್ವಾಸಾತಿಥ್ಯಗಳ ವಿಫಲತೆ ಹಾಗೂ ಅರ್ಜುನನು ಪಾಶುಪತವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದಾಗ ಕರ್ಣ, ದುಶ್ಯಾಸನ, ಶಕುನಿಯರ ಅಭಯಪ್ರಧಾನ ಅಭಿಚಾರ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಪಾಂಡವರ ಮಾರಣಹೋಮ ಮಾಡಲು ಶಕುನಿಯ ಸೂಚನೆ, ಕಣಿವೆಂಬ ಮಂತ್ರವಾದಿಗೇ ಆಹ್ವಾನ, ಆತನ ಒಪ್ಪಿಗೆ.

ಇತ್ತ ಪಾಂಡವರು ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷದ ವನವಾಸಾಂತರದ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಭೂಸುರನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಅರಣಿಯನ್ನು ಜಿಂಕೆಯೊಂದು ಒಯ್ಯುವಾಗ ದೂರು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅರಣಿಯನ್ನು ಅರಸುತ್ತಾ ಬಂದ ಪಾಂಡವರು ಬಾಯಾರಿದಾಗ ನಕುಲ ನೀರು ತರಲು ಹೋಗುವುದು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಕಣಿವಿನಿಂದ ಮಾರಣ ಹೋಮದಲ್ಲಿ ಕೃತ್ಯಯ ಸೃಷ್ಟಿ. ಕೃತ್ಯ ಪಾಂಡವರನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು, ಬಾಯಾರಿಕೆಗೆ ನೀರನ್ನು ತರಲು ಬಂದ ಸಹೋದರರು ಸರೋವರವೊಂದರ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ಬೆರಗಿನಿಂದ ಇದ್ದಾಗ, ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸದ ಕಾರಣ ಅವರು ಸತ್ತರೆಂದು ಅಶರೀರನಾಗಿ ಬಕ ರೂಪಿ ಯಕ್ಷನು ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಕೌರ್ಯವನ್ನು ಬಾಯಾರಿ ಬಳಲಿದವರ ಮೇಲೆ ತೋರಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಯಕ್ಷನು ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಅವಕಾಶವನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಯಕ್ಷನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮಜ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ಧರ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕಣಿವೆ ಕಳಿಸಿದ ಕೃತ್ಯ ಬಂದು ಧರ್ಮಜನಿಗೆ ಸುತ್ತ ಹಾಕಿ ಮುಟ್ಟಲಾಗದೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಮೆಚ್ಚಿದ ಯಕ್ಷ ವರರೂಪವಾಗಿ ಸಹೋದರರ ಪೈಕಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಬದುಕಿಸುವೆನುತ್ತಾನೆ. ಯಾರಾದೀತೆಂದಾಗ ಧರ್ಮಜ ನಕುಲನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕುಂತಿಗೆ ತಾನು, ಮಾದ್ರಿಗಾಗಿ ನಕುಲ ಸಹದೇವ ಎಂದು ಸಮರ್ಥನೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಯಕ್ಷನು ಯಮನ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಇದೆಲ್ಲ ಹರಿನಿರೂಪ. ಕೃಷ್ಣನು ಜಿಂಕೆಯಾಗಿ ಅರಣಿಯನ್ನು ಒಯ್ಯ. ಯಮನಾದ ತಾನು ಯಕ್ಷನಾದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮಜನು ಯಮನಿಂದ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಯಾರೂ ಗುರುತಿಸದಂತೆಯೂ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದಲೇ ವೇಷ ಸಾಧಿಸುವಂತೆಯೂ ವರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅರಣಿಯನ್ನು ಧರ್ಮಜನಿಗೆ ನೀಡಿ ಆ ಸ್ಥಳವು ಮುಂದೆ ಅರಣಿ ಮತ್ತು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ; ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ನಡೆದ ಈ ಸರಸಿಯು 'ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆಯ ಕೆರೆ' (ಕೆಡೋಟಿ) ಎಂದೇ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆಯಲೆಂದು ಹರಸುತ್ತಾನೆ. ಕಣಿವೆ ಕೃತ್ಯವು ವಿಫಲವಾಗಿ ಮರಳಿ ಬಂದು ಕಣಿವೆನನ್ನೇ ನುಂಗಿ ಬೆಂಕಿಯೊಳಗಿಳಿದು ಮಾಯವಾಯಿತು.

### ಕವಿ ಪರಿಚಯ:

ನಿವೃತ್ತ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕ. ಸಾಹಿತಿ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಅರ್ಥಧಾರಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಂಗ ಕರ್ತೃ. ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿಮರ್ಶಕ. ಊರು - ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸನಗರ ತಾಲೂಕು, ನಿಟ್ಟೂರು ಬಳಿಯ ಧರೇಮನೆ. ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿಯಲ್ಲಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಯಕ್ಷಗಾನದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತ. ವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ, ಅರ್ಥಧಾರಿಯಾಗಿ ಪಳಗಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಮಾಜದ ಉಡುಪಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತು.

ಉಡುಪಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೇಂದ್ರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಮಾಲಿಕಾ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ೧೩ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಸುಮಾರು ನೂರಾರುಮೂವತ್ತು ಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಂಗ ರಚನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೂರಾರು ವಿಮರ್ಶೆಗಳು, ಚಿಂತನೆಗಳು ನಾಡಿನ ವಿವಿಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಕಿನ್ನಿಗೋಳಿಯ 'ಯಕ್ಷಲಹರಿ' ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ, ೨೪ ವರ್ಷ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ. ಹಲವು ತಾಳಮದ್ದಲೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು, ಸಪ್ತಾಹಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ, ವಿವಿಧ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆಯೋಜಿಸಿರುವ ಆಟ-ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ

ಅವಲೋಕನಕಾರರಾಗಿ ಮತ್ತು ಗೋಷ್ಠಿ, ಕಮ್ಮಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಅನುಭವ. ಅರ್ಥಧಾರಿಯಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪಾತ್ರಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ. ಅವಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚ್ಛೇದಕರಾಗಿ, ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಲಹೆಗಾರರಾಗಿ, ಶ್ರೀ ಗುರು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸಂಚಾರಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿ ಹೊಸಬೆಟ್ಟು ಸುರತ್ಕಲ್ ಇದರ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೂ ಆಸಕ್ತಿ. ರಾಜಕೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ರಂಗ ವಿಮರ್ಶೆ, ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧ, ನಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದೂ ಹವ್ಯಾಸ. ಹಾಸ್ಯ ಬರಹ ಕುರಿತ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನವೂ ಬಂದಿದೆ. 'ಬಸ್ಸು ಜಟಿಲಾ ಬಂಡಿ' ಎಂಬ ನಗೆ ಲೇಖನಗಳ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಪುರ ಮಠದಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಗುರುಗ್ರಂಥಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ, ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ, ಮಹಾಮುನಿ ಶುಕ ಎಂಬ ಮೂರು ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ದ್ವಿತೀಯ ಬಿ. ಕಾಂ ಪದವಿ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ 'ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನ' ಪ್ರಸಂಗದ ಪಾಂಡವ ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣದ ಒಂದು ಭಾಗ ಪಠ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪತ್ರಿಕೆ 'ಕಣಿಪುರ'ದಲ್ಲಿ ರಂಗಸ್ಥಳದ ಅಭಿಜಾತ ಕವಿಗಳು ಎಂಬ ಅಂಕಣವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳ ಪರಿಚಯ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ 'ಸುದಿನ ಸುರಭಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ 'ಪುರಾಣ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳು' ಎಂಬ ಅಂಕಣ ಬರಹ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಾಪುರ ಮಠದ 'ಧರ್ಮಭಾರತೀ' ವಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ 'ವೀರತಪಸ್ವಿ' ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಉಡುಪಿಯ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲಾರಂಗ ಸಂಸ್ಥೆ ೨೦೧೫ನೇ ಸಾಲಿನ 'ತಲ್ಲೂರು ಕನಕ ಅಣ್ಣಯ್ಯ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಕುರಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಾಧನಾವಲೋಕನ, ಅವರ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ವಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸ-ಆಶಯ, ಛಂದಸ್ಸಿನ ಬಳಕೆ ಕುರಿತಾಗಿ ಯಕ್ಷ ವಿದ್ವಾನ್ ಲೋಕ ಭಾಷಣ-ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ದಿನವಿಡೀ ನಡೆಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಬಯಲಾಟ ಅಕಾಡೆಮಿ ಶ್ರೀಧರರ 'ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಮಾಲಿಕಾ' ಕೃತಿಗೆ ೨೦೧೧ನೇ ಸಾಲಿನ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ೨೦೧೬ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ೧೧ನೇ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ೨೦೧೬ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ 'ಶಂಭುಹೆಗಡೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಟ್ಯೋತ್ಸವ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 'ಜಡಭರತ' ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದ್ದು, 'ಅಸುರ ಗುರು' ಎಂಬ ಬೃಹತ್ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಇವರು ಬರೆದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು: ಕಬಂಧ ಮೋಕ್ಷ, ಸುದ್ಯುಮ್ನ, ಆದಿನಾರಾಯಣ ದರ್ಶನ, ಕುವಲಯಾಶ್ವ, ಗರುಡ ಪ್ರತಾಪ, ಬಾಲಭಾರತ, ಸತ್ಯಶೈಥಿಲ್ಯ, ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನ, ಪರೀಕ್ಷಿತ-ಆಶ್ವಿಂಕಜನ್ಮ, ಜನಮೇಜಯ, ಶುಕ್ರಸಂಜೀವಿನೀ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಜಡಭರತ, ಸಮ್ರಾಟ್ ಮರುತ್ತ, ಕುಜ್ಜಂಭ ಕಂದರ, ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆ, ಯೋಗಾವತಾರಂ, ಫುಲ್ಲಣೀ ತೀರ್ಥ ಮಹಿಮೆ, ವೀರ ಚಿತ್ರಧ್ವಜ, ಶ್ರೀರಂಗ ರಾಯಭಾರ, ನಾಲಾಯನೀ, ಬಕನ ಬಂಡಿ, ಅಂಗಾರಪರ್ಣಿ ವೃತ್ತಾಂತ, ಧೌಮ್ಯಪರಿಗ್ರಹ, ದ್ರೌಪದೀ ಸ್ವಯಂವರ, ದುರ್ಗಮಾಸುರ ವಧೆ, ಶರವೂರ ಶ್ರೀದುರ್ಗ, ಪ್ರಥುಯಜ್ಞ, ಹನ್ನಾರ ರಾಮೇಶ್ವರ ಮಹಾತ್ಮೆ, ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಸ್ವರ್ಣಕಮಲ

#### ಟಿಪ್ಪಣಿ:

ಯಕ್ಷ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇ ತಾಳಮದ್ದಲೆಗಾಗಿ. ನಂತರ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದ ಹಳೆಯ ಪ್ರತಿ ಮತ್ತು ದೇರಾಜೆ ಸೀತಾ ರಾಮಯ್ಯನವರ ಮಹಾಭಾರತ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕನಕನ ಕೃತಿಮದ ಭಾಗವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾಳಮದ್ದಲೆಯ ಕೃತಿಯೊಂದು ಬಯಲಾಟದ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿತು.

ಕಥೆ ತೊಡಗುವುದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಧೂರ್ತತನದ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ. ನಂತರ ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆಯ ಭಾಗ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಇಲ್ಲದೆಯೂ ಇದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಿದೆ. ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿತಂತ್ರ ದೈವಾನುಗ್ರಹವಾಗುವ ರೀತಿ ಬಹಳ ಚಂದವಾಗಿದೆ. ಅನುಭವಿಸುವವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಘಟನೆಗಳ, ಸಂಕಟ ಮಾಯವಾಗುವ ಪರಿ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆಯಂತಿದೆ. ಮಾಂತ್ರಿಕನ ವಿಕಟರೂಪ, ವಿಕಟ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವಂಥವು.

ನೂರಾರು ಪ್ರಶ್ನೆ - ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಉತ್ತರಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಯಕ್ಷಾನುಗ್ರಹದ ಭಾಗವೂ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಈ ಕಥಾ ಭಾಗವೂ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಟ ಕೂಟ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಯಶಸ್ವೀ ಪ್ರಯೋಗ ಕಂಡಿವೆ. ಧರ್ಮರಾಜ, ಯಕ್ಷ, (ಯಮ), ಕೌರವ, ಶಕುನಿ, ಮಾಂತ್ರಿಕ ಇವೆಲ್ಲ ಸೊಗಸಿನ ಪಾತ್ರಗಳು.

ತಾತ್ವಿಕ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದುವ ಕಥೆ ಯಕ್ಷ ಪ್ರಶ್ನೆ.



## ಪ್ರಸಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯ

### ಭಾಮಿನಿ

ಯಕ್ಷಗಾನದೊಳೊರೆವೆನೀ ಕೃತಿ |  
ಯಕ್ಷ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಧರ್ಮನಂದನ |  
ದಕ್ಷತನದಿಂದುತ್ತರಂಗನಿತ್ಯ ಮಾಳ್ಕೆಯನು ||  
ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತಿಗಳ ವಾದವೈಖರಿ |  
ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಂಥನ ತತ್ವ ನವನೀ |  
ತಾಕ್ಷರಿದ ಪೋಷಿಸಲಿ ಮೆರೆಸಲಿ ನಮಿಪೆ ಸರ್ವರಿಗೆ ||

### ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ತ್ರಿವುಡೆ

ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯೊಳಗೆಯಸ್ತು |  
ವ್ಯಸ್ತಮನ ಕೌರವನು ಚಿಂತಿಸಿ |  
ದುಸ್ವರವು ಪಾಂಡವರುಳಿದು ಮನ | ಸ್ವಸ್ಥಪಿಲ್ಲ || 1 ||  
ಮಾವ ಸೋದರ ಭಾವ ಮಿತ್ರನು |  
ಐವರೊಂದಾಗಿರಲು ಕೇಳಿದ |  
ಆವ ಕಾರ್ಯವು ಫಲಿಸದುಳಿದುದು | ನೋವು ಮಾತ್ರ || 2 || 2 ||

### ಸಾಂಗತ್ಯ - ರೂಪಕ

ಘೋಷಯಾತ್ರೆಯು ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಯ ತಂತ್ರ |  
ಘಾಸಿಯಾದುದು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ||  
ವಾಸಿ ಮಾಸದು ಪಾರ್ಥ ಪಾಶುಪತವ ಪೊಂದಿ |  
ಸಾಸಿಗನಾದನೇಂ ಗತಿಯು || 1 || 3 ||

### ಮಾರವಿ - ಏಕ

#### ಕರ್ಣ:

ಪಾರ್ಥನ ಪೌರುಷ | ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪ ನಿ |  
ರಥವು ಕುರುರಾಯ ||  
ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈ | ವರ್ತಿಸಿ ಗೆಲುವುದು |  
ಪಾರ್ಥವ ಕ್ರಮ ಜೀಯ || 1 ||

#### ದುಶ್ಯಾಸನ:

ಬಿಡುಬಿಡು ಭೀಮನ | ಬಡಿಯಲ್ತಾನಿಹೆ |  
ಮೃಡಗಿಡರೇಂ ಗಣನೆ ||  
ಆಡವಿಯೆ ಗತಿ ಸಂ | ಗಡಿಸಲು ದಡಿಗರ |  
ಬಡಿದಟ್ಟುವೆನೊಡನೆ || 2 || 5 ||

### ಭೈರವಿ - ಏಕ

#### ಜಯದ್ರಥ:

ಬೆದರುವುದೇಕೈ ಬಲವು | ಸೈ |  
ನ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹದಿಂ ಗೆಲುವು ||  
ಒದಗಿ ಬಹುದು ನಾವಿಹೆವು | ಧೈ |  
ರ್ಯದ ನಡೆ ಕಾರ್ಯ ಸುಗಮವು || 1 || 6 ||

### ಭಾಮಿನಿ

ಘಾತಿಸಲ್ತಾನರಿಯದಾಗಿಹೆ |  
ಸೋತರಾರೈ ಮಾವ ಸಮರ |  
ಕ್ವಾತಗಳು ಬರುವನಕ ಕಾಯುವ ಕಜ್ಜವೇಕೆಮಗೆ ||  
ನೀ ತಿಳುಹು ಗಾಂಧಾರ ತಂತ್ರವ |  
ನೋತು ನಡೆಸುವೆ ವಿಷವೊ ಮಂತ್ರವೊ |  
ಭೂತ ಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚಿಬಾಧೆಯೊ ಸಾಯಬೇಕವರು || 1 || 7 ||

**ಕಾಪಿ - ಅಷ್ಟ**

ತಾಳು ತಾಳಯ್ಯ ಜಾಮಾತ | ಕಾರ್ಯ |  
 ದಾಳವರಿತು ಪೇಳ್ವೆ ನಾನೊಂದು ಮಾತ ||  
 ಶೂಲಿಯೊಲಿದ ದೇವತೆಗಳು | ಪಾರ್ಥ |  
 ನಾಳುತನವ ಮೆಚ್ಚಿ ವರವನಿತ್ತಿಹರು || 1 ||  
 ಯುದ್ಧದಿ ಗೆಲಲಿದವರ | ಜಯ |  
 ಹೊದ್ದಲುಪಾಯ ಗೈಯ್ಯಲಿಕಭಿಚಾರ ||  
 ಬದ್ಧನೋರುವನಿಹ ಕನಕ | ಸುಪ್ತ |  
 ಸಿದ್ಧ ಮಾರಣಗೈಯ್ಯನುಚಿತವು ಕುಹಕ || 2 || 9 ||

**ತುಜಾವಂತು - ಝಂಪೆ**

ಕನಕನಂ ಕರೆಸು ನೀ ಕನಕದಿಂ ಮುಚ್ಚಿಸುವೆ |  
 ಕನಕಯುಗವೆಮದ್ಯೆಸೆ ಪಾಂಡುಸುತರಳಿಯೆ ||  
 ಅಣಿಗೊಳಿಪೆ ಸಕಲಮಂ ಮನವ ತಣಿಸುವೆನವನ |  
 ಅನುಜ ಭಾವನು ಕರ್ಣರನುಗೊಳಿಪರೆಲ್ಲ || 1 ||

**ಶಕುನಿ:**

ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಜ್ಜಮಂ ಗುಟ್ಟಾಗಿಡಲು ಬೇಕು |  
 ಕೆಟ್ಟುಪೋಪುದು ವಿದುರನರಿತರೀ ಕಾರ್ಯ ||  
 ಪಟ್ಟಣವ ಬಿಟ್ಟು ನಾವ್ ದಟ್ಟಡವಿಗೈದಲ್ಲ |  
 ಗಟ್ಟಿ ಚಾರನ ಕರೆಸಿಕೊಂಬುದೇ ವಿಹಿತ || 2 || 11 ||

**ಕಂದ**

ಶಕುನಿಯು ತನ್ನೊತ್ತಿನ ನಂ |  
 ಬಿಕನಂ ಕಳಿಸಲ್ವೆ ದೂತನೈತಂದೊರೆಯಲ್ ||  
 ವಿಕಟಂ ಪೊರವಂಟಂ ಮಾಂ |  
 ತ್ರಿಕಮೇರುವೆ ತಾನು ರಾಜಗುರುವಹೆನೆನುತಂ || 1 || 12 ||

**ಆಹೇರಿ - ಏಕ**

ಮಲಿನ ವಸನ ಕೊಳೆ ಮೈಕಟ್ಟು | ಜಟೆ |  
 ಇಳಿದಿದೆ ಬೆನ್ನೊಳು ಹುರಿಗೊಟ್ಟು ||  
 ಹೊಳೆಯುವ ಕಂಗಳೊಳುರಿನೋಟ | ಕೊರ |  
 ಳೊಳು ರುಂಡದ ಮಣಿಸರದಾಟ || 1 ||  
 ದಂಡದ ಕೈಯೊಳು ಘಟಸರ್ಪ | ಉರಿ |  
 ಪಿಂಡನು ಗುರುಗುಟ್ಟುರೆನುತಿರ್ಪ |  
 ಕಂಡವರೆಲ್ಲರು ಕಂಗಾಲು | ಜಗ |  
 ಮೊಂಡನು ಹಸ್ತಿನೈಗೈತರಲು || 2 || 14 ||

**ಮಧುಮಾಧವಿ - ಏಕ****ಶಕುನಿ:**

ಬಾರಯ್ಯ ಮಾಂತ್ರಿಕ ತೋರು ಕೈಚಳಕ |  
 ಸೇರಲಿ ಪಾಂಡುಕುಮಾರರು ನರಕ ||  
 ಆರಿಯದೊಲಭಿಚಾರಗೈವಸಕ ||  
 ಮಾರಣ ಗುಪಿತದಿಂ ಗೈವುದು ಕನಕ || 1 ||

**ಮಾಂತ್ರಿಕ:**

ಕಷ್ಟವ ಕೊಡಬೇಕೆ ದೃಷ್ಟಿಯಾರಿಸಲೆ |  
 ಮುಷ್ಟಿಗಾತ್ರಕೆ ತಂದು ಸುಟ್ಟು ತೋರಿಸಲೆ ||  
 ಸೃಷ್ಟಿಸುವೆನು ಘೋರ ದುಷ್ಟ ಭೂತಗಳ |  
 ಸೃಷ್ಟಿ ಮೂರರೊಳಿರಲೆವೆ ಶತ್ರುಗಳ || 2 || 16 ||

**ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ತ್ರಿವೃಡೆ****ಕೌರವ:**

ದಟ್ಟಡವಿಗೈದಲ್ಲ ಮಾರಣ |  
 ಕಟ್ಟಿ ಸೆಳೆ ಪಾಂಡವರ ಮಾಂತ್ರಿಕ |  
 ಗುಟ್ಟಿನೊಳಗೀ ಕಜ್ಜ ಕೈಗೊಂ | ಡಟ್ಟವರನು || 1 || 17 ||

[ಅರಣ್ಯಕೈ ನಿರ್ಗಮನ]



**ಧೌಮ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಧರ್ಮರಾಜನ ಪ್ರವೇಶ (ಪಾಂಡವರು)****ತುಜಾವಂತು - ಝಂಪೆ**

ದ್ವೈತ ವನದೊಳು ಧರ್ಮಜಾತ ಸಹಭವ ದ್ರುಪದ |  
 ಜಾತೆ ಧೌಮ್ಯಾದಿ ಋಷಿವ್ರಾತ ಸಂಗಾತ ||  
 ನೀತಿ ನಿತ್ಯವಿಚಾರ ಶಾಸ್ತ್ರಧರ್ಮದ ಸಾರ ||  
 ಮಾತ ಮಧಿಸುತ ಪಡೆದ ತತ್ತ್ವನವನೀತ || 1 ||  
 ಹನ್ನೆರಡು ಕಳೆಯುವರೆ ಇನ್ನೆರಡು ದಿನವಿರಲು |  
 ಚಿನ್ಮಯನ ಸ್ಮರಿಸಿದನು ಬನ್ನಮಂ ನೆನೆದು ||  
 ಪನ್ನಗಧ್ವಜಗರಿಯದಂತೊಂದು ವರುಷ ಪ್ರ |  
 ಚಿನ್ನನಾಗುವುದೆಂತು ಬವಣೆ ಮುಂದೆಂತು || 2 || 19 ||

**ಕಂದ**

ಚಿಂತಿಪ ಸಮಯದಿ ಭೂಸುರ |  
 ಬಂತತಿ ಕೇಡೆಂದು ಮರುಗಿ ವಿಹ್ವಲ ಚಿತ್ತಂ ||  
 ಕೌಂತೇಯನೆ ರಕ್ಷಿಪುದೆನೆ |  
 ತಾಂ ತವಕದಿ ಕೇಳೆ ಸತ್ಕರಿಸುತೇನೆಂದು || 1 || 20 ||

**ನಾದನಾಮಕ್ರಿಯೆ - ರೂಪಕ**

ಏನ ಪೇಳಲಯ್ಯೋ ಧರ್ಮ |  
 ಸೂನು ಹಾನಿಯಾಯ್ತು ನಿತ್ಯ |  
 ನಾನು ಗೆಯ್ಯುವಗ್ನಿಹೋತ್ರ | ಕೆಟ್ಟುದೀ ದಿನ ||  
 ಸ್ನಾನ ಜಪತಪಾನುಷ್ಠಾನ |  
 ವೇನನೊಂದ ಬಿಟ್ಟುದಿಲ್ಲ |  
 ವೀನಿರೋಧ ಕಷ್ಟವಾಯ್ತು | ಹೀನನಾದೆನು || 1 ||  
 ಮರದೊಳಾನಿಷಿಟ್ಟೆ ಮಂಥ |  
 ವರಣಿ ಸಹಿತ ಕೋಡೊಳೆತ್ತಿ |  
 ಹರಿಣ ವನದೊಳೋಡಿತ್ತಟ್ಟೆ | ಕರಕೆ ಸಿಗದಿದೆ ||  
 ಮರುಳು ಮಾಡಿ ಕರೆದರಿಲ್ಲ |  
 ತೆರಳಲಿಲ್ಲ ಕಾಂಬುದಿಲ್ಲ |  
 ಮರಳಿ ನೋಡೆ ಕಾಂಬುದರಸ | ಕರುಣಿಸೆಂದನು || 2 || 22 ||

**(ಧರ್ಮಜನಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅಭಯ)****ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ತ್ರಿವೃಡೆ**

ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಪುದೆಮ್ಮ ಧರ್ಮವು |  
 ನೆಮ್ಮಿನಮ್ಮನೆನುತ್ತಲೆರಗುತ |  
 ತಮ್ಮದಿರ ಸಹಿತವರು ಪೊರಟರು | ಒಮ್ಮತದಲಿ || 1 || 23 ||

**ವಾರ್ಧಕ**

ಕ್ರೂರಮಾರಣಕೆಂದು ಘೋರ ಕಾಂತಾರದೊಳ್ |  
 ಪೇರಿಸಿದರತಿ ರಕ್ತ ಮಾಂಸಾದಿ ದ್ರವ್ಯಗಳ |  
 ಘೋರಾಕೃತಿಯ ಕೃತ್ಯಮಂ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಕನಕ ಸಂಕಲ್ಪಿಸುತ ಕುಂಡದಿ ||  
 ಪೇರುರಿಯ ಮಸಣದಿಂ ತಂದಿಕ್ಕಿ ಹೋಮಿಸಲ್ |  
 ಕಾರುಗತ್ತಲೆ ಮುಸುಕಿ ದುರ್ನಾತ ಕಬ್ಬೊಗೆಯು |  
 ಏರಿತಂಬರಕಮಮ ಘೋರಾರ್ಭಟೆಯು ಮೊಳಗೆ ಪುಟ್ಟಿದುದು ದುಷ್ಟ ಭೂತ || 1 || 24 ||

**ಅಷ್ಟಪಾದ ಮಾರವಿ - ಏಕ**

ಘೋರಾಕಾರದ | ಮಾರಣ ಮೂರ್ತಿಯು |  
 ಕೋರಿದಾಡೆ ಕೆಂ | ಪೇರೆ ಕಣ್ಣು ಹೆ |  
 ಮ್ಮಾರಿಯ ಮೋರೆಯ | ಕ್ರೂರ ಕರಾಳನು |  
 ಭೋರುಗುಡಿಸಿ ಮೈ | ದೋರಿದನಾರ್ಭಟ || ಏನನೆಂಬೆ || 1 ||  
 ಗುಡುಗುಡಿಸುತ ಕಂ | ಗಿಡಿ ಸೂಸುವನಂ |  
 ನಡೆ ಪಾಂಡವರಂ | ಪಿಡಿ ಕೋಲ್ ತಿನ್ನಂ |  
 ದೊಡನಪ್ಪಣೆ ಕೊಡೆ | ಸಿದಿದು ನಭಕೆ ಭೋ |  
 ಗುಡಿಸುತ ಕೃತ್ಯವು | ನಡೆದುದರಣ್ಯದಿ || ಏನನೆಂಬೆ || 2 || 26 ||

**ವಾರ್ಧಕ**

ಸಾಂತ್ವನವಗೊಳಿಸಿದಂ ನೃಪನಾಶನಂ ಬಳಿಕ |  
 ತಾಂ ತವಕದಿಂದನುಜರೊಡಗೂಡಿ ಪೊರಟನು ವ |  
 ನಾಂತರದಿ ತೋರಿದೆರಳೆಯ ಪಿಡಿಯೆ ನೋಡಲೋಡಿತ್ತು ವನದೇಶದೊಳಗೆ ||  
 ಎಂತಾದರದ ಪಿಡಿವೆನೆಂದು ನರ ಪೂಡಿ ಕ |  
 ಣಾಂತ ಸೆಳೆದೇಸೆಂಬ ತಪ್ಪಿಸಿತು ಖೋಡಿ ಮೃಗ |  
 ಕಾಂತಾರದೊಳು ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ ಬಾಯಾರಿದರು ಕಣ್ಣಾಣದಾಗೆ ಹರಿಣ || 1 || 27 ||

**ಕೇದಾರಗೌಳ - ಅಷ್ಟ**

ಬಾರೊ ನಕುಲ ನಾನು ಬಾಯಾರಿ ಬಳಲಿದೆ |  
 ನೀರಾಸರೆಯ ನೋಡಯ್ಯ ||  
 ಘೋರ ಕಾಂತಾರವ ಸೇರಿತು ಹರಿಣವು |  
 ಈ ರೀತಿ ಚಿತ್ರವಾಯ್ತು || 1 ||  
 ಏರಿ ಮರವ ಕಂಡ ಸಾರಸ ಪಕ್ಷಿಗಳ್ |  
 ಹಾರಿಬಂದವು ಕೇಳಣ್ಣ ||  
 ವಾರಿಯಾಧಾರ ಭೂಜಗಳಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪವು |  
 ಸಾರಿ ನಾ ತರುವೆ ನೀರ || 2 || 29 ||

**ಕೇದಾರಗೌಳ - ಝಂಪೆ**

ಬರುತ್ತಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಸರಸಿ | ಸ್ವಟಿಕ ಜಲ |  
 ವೆರಸಿರಲು ಕುಡಿಯಲೆಳಸಿ ||  
 ಕರದೊಳೆತ್ತಲ್ತೆ ನೀರ | ತಡೆ ನಕುಲ |  
 ಒರೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೀಗುತ್ತರ || 1 ||  
 ಕಾಸಾರವೀಗನ್ನದು | ಅಪ್ಪಣೆಯ |  
 ನೋಸರಿಸೆ ಕೇಡಪ್ಪುದು ||  
 ನಾಶವಾಗದಿರು ಕುಡಿದು | ಬಂದ ಜಿ |  
 ಜ್ಞಾಸೆಗುತ್ತರ ಪೇಳುವುದು || 2 || 31 ||

**ವಾರ್ಧಕ**

ಲಕ್ಷಿಸದೆ ನಕುಲ ನೀರ್ಗುಡಿದಲ್ಲಿ ಕೆಡೆದ ನಿ |  
 ಲಕ್ಷ್ಯದೋರಲ್ ಬಂದು ಸಹದೇವನಸುಗುಂದ |  
 ಲಕ್ಷಯಾಸ್ತದ ವೀರನರ್ಜುನಂ ದಿಂಡುರುಳಿ ವಾತಸಂಭವನೈದಲು ||  
 ಯಕ್ಷನಾಂ ಪ್ರಶ್ನೆಗುತ್ತರಿಸೆಂಬ ನುಡಿಕೇಳುವು |  
 ಶಿಕ್ಷಿಸುವೆನ್ನನುಜರಂ ಕೆಡೆದ ನಿನ್ನನೆಂ |  
 ದಕ್ಷಿಯೊಳ್ ಕಿಡಿಗದರಿ ಭೀಮನೀಂಟಲ್ ನೀರ ಕೆಡೆದನೈ ತಡಿಗಡರುತ || 1 || 32 ||

**ಭಾಮಿನಿ**

ಕಂಡನೈತಂದಲ್ಲಿ ಕೆಡೆದ ಪ್ರ |  
 ಚಂಡ ಸತ್ವರ ಮೂರು ಲೋಕದ |  
 ಗಂಡ ಪಾರ್ಥನ ಸಾವಿರಾನೆಯ ಗಂಡು ಕಲಿಭೀಮ ||  
 ದಿಂಡುರುಳಿಬಿದ್ದಸುವಳಿದು ದೋ |  
 ದಂಡ ಮಾದ್ರೀ ಸುತರಿರಲು ಮಾ |  
 ತಾಂಡ ಪೌತ್ರನು ನಲುಗಿ ಕುಸಿದನು ಬಾಗಿ ಬೆರಗಿನಲಿ || 1 || 33 ||

**ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ತ್ರಿವೃಡೆ**

ಮೇರುವಿಂಧ್ಯವು ಮಲಯ ಭೂಧರ |  
 ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಸಮಾನ ಸತ್ವರ |  
 ನಾರು ಕೆಡೆದರು ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸ | ವೀರರಿಹರೆ || 1 ||  
 ಗಾಯಗಾಣದು ನೋಯದಿರುವರು |  
 ಕಾಯ ಕೆಡದಿದೆ ಮುಖದ ತೇಜವು |  
 ಮಾಯವಾಗದ ಮರ್ಮ ದೈವದ | ಮಾಯವೈಸೆ || 2 ||  
 ಯೋಗದಿಂ ಸಾಧಿಸುವನೀ ಕೃ |  
 ತ್ಯಾಗಮದ ಬಗೆ ಕುಡಿದು ನೀರಂ |  
 ದಾಗರುವ ಕೊಳಕಿಳಿಯೆ ಕೇಳಿತು | ಮೇಗಿನಿಂದ || 3 || 36 ||

**ನಾಟಿ - ಝಂಪೆ**

ಇಂದೀವರಾಕರದಿ ನಿಂದಿಹ ಬಲಾಹಕನು |  
 ಸಂದರೆನ್ನನು ಮೀರಿ ನಿನ್ನನುಜರು ||  
 ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದಂತುತ್ತರಿಸು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವೆ |  
 ಮುಂದೆ ನೀಗುಡಿಯಯ್ಯ ನೀ ಕೆಡದಿರು || 1 ||  
 ಧರೆಯೊಳಸದೃಶ ಬಲರ ಕಿರುಗಾಯವಿಲ್ಲದಲೆ |  
 ತರಿದೆ ಬಕನೆಂಬೆ ನೀನಾರು ಪೇಳು ||  
 ಪರಮಾದ್ಭುತವು ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳದೇನು |  
 ಮರೆಯೋಳೇಂ ಮಾತು ನಿಜದಿರವ ತೋರು || 2 ||  
 ಯಕ್ಷ ತಾನೆಂದವಂ ಆಕ್ಷಿಗೋಚರಮಾಗ |  
 ಲೀಕ್ಷಿಸಿದ ಬೆಳೆದಂತರಿಕ್ಷದನಕ ||  
 ವೃಕ್ಷದಂತೇಕಪಾದದಿ ಸಿಂದನಾ ವಿರೂ |  
 ಪಾಕ್ಷನಂ ಬಳಿ ಸಾರ್ದು ಕೇಳನ್ನನನಘ || 3 || 39 ||

**ಸಾಂಗತ್ಯ - ರೂಪಕ**

ದೇವ ವರ್ಗದೊಳಿದ್ದೇನೀವಿಧ ಕ್ರಿಯವು |  
 ಆವ ದ್ರೋಹವ ಗೆಯ್ದರಿವರು ||  
 ಭಾವಿಸೆ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವ ಬಿಟ್ಟ ನೆನಪಿಲ್ಲ |  
 ಸಾವು ದುರ್ಮರಣವೆ ಯಕ್ಷ || 1 || 40 ||

**ಸುರುಟಿ - ಏಕ**

ಮಾತ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ | ಅನುಜರು |  
 ಧಾತುಗೆಟ್ಟರೆಲ್ಲ ||  
 ನೀ ತಳುವದೆ ಕೊಡು | ನೀತಿಯೊಳುತ್ತರ |  
 ಘಾತಗೊಳುವೆ ಕೇಳಾತುರಗೊಂಡರೆ || 1 || 41 ||

**ಆರ್ಯ ಸವಾಯಿ - ಏಕ**

ಕೇಳು ಯಥಾಮತಿ ಪೇಳುವೆನುತ್ತರ |  
 ಆಳಲ್ಲವು ನಾವೆಲ್ಲದಕು ||  
 ಆಲೋಚಿಪ ಮನಕಿದೆ ಮಾನುಷ ಮಿತಿ |  
 ಮೇಲಿನವರು ಪಾಲಿಸಬೇಕು || 1 || 42 ||

**ಕೇದಾರಗೌಳ - ಅಷ್ಟ**

ಆರು ಮೇಲೆತ್ತುವರಾದಿತ್ಯನನು ನಿತ್ಯ |  
 ಆರು ಸುತ್ತವರಾತನ ||  
 ಓರಂತನ್ನವನೀವುದಾವುದಾತಗೆ ಮತ್ತಾ |  
 ಧಾರವಾತಂಗಾವುದು || 1 ||  
 ವೇದ ಮೇಲೆತ್ತುವುದಾದಿತ್ಯನನು ನಿತ್ಯ |  
 ಆದಿತೇಯರು ಸುತ್ತವರ್ ||  
 ಹೇ ದೇವ ಪುರುಷ ಕೇಳ್ ಧರ್ಮವಾತನಿಗನ್ನ |  
 ವಾಧಾರ ಸತ್ಯವೈಸೆ || 2 || 44 ||

**ಯಮುನ್ ಕಲ್ಯಾಣಿ - ತ್ರಿವುಡೆ**

ಧರಗೆ ಮಿಗಿಲಾಕಾಶದಿಂದೆ |  
 ತ್ತರ ಬೆಳೆವುದೇಂ ಪೇಳುವುದು |  
 ಮರುತನಿಂದಾರ್ವೇಗಿ ಹುಲ್ಲಿಂ |  
 ದುರುತರದೊಳೇಂ ಬೆಳೆವುದು || 1 ||  
 ಮಾತೆಯಧಿಕಳು ಧಾತ್ರಿಗಿಂತಲು |  
 ತಾತನಾಗಸಕೆತ್ತರ ||  
 ವಾತದಿಂ ಮನ ವೇಗಿ ಚಿಂತಾ |  
 ವ್ರಾತ ಬೆಳಸು ಬೃಹತ್ತರ || 2 || 46 ||

**ಬೇಗಡೆ - ಏಕ**

ಮನುಜ ಜೀವಿಸುತೆಂತು ಮೃತನಹನು | ಭೂಪಾಲ ರಾಷ್ಟ್ರನಿ |  
 ಧನವಗೊಳ್ಳಲಿಕಾವುದೈ ಹದನು ||  
 ತನಯಗೆಯ್ಯಾ ಶ್ರಾದ್ಧ ನಿಷ್ಫಲ |  
 ವೆನಿಪುದಾರಿಲ್ಲದಡೆ ಮತ್ತತಿ |  
 ಘನತರದಿ ಗೆಯ್ಯಿರುವ ಯಜ್ಞವು |  
 ಹನನಗೊಳ್ಳುವುದೆಂತು ಪೇಳೈ || 1 ||  
 ಮನುಜನತಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂ ಮೃತನು | ಯಕ್ಷೇಶ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿ |  
 ಧನವರಾಜಕಗೊಳಲಿಕೆನ್ನುವೆನು ||  
 ಘನತೆಗೊಪ್ಪದ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನ ತಾ |  
 ನಣಿಗೊಳಿಸದಿಹ ಶ್ರಾದ್ಧ ನಿಷ್ಫಲ |  
 ಮನವ ತಣಿಸಿದ ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆ |  
 ಯನು ಕೊಡದ ಯಜ್ಞವದು ವ್ಯರ್ಥವು || 2 || 48 ||

**ಸಾಂಗತ್ಯ - ರೂಪಕ**

ಆನಂದವೆಂದೆಂದಿಗಾರಿಗಿರುವುದಯ್ಯ |  
 ಜ್ಞಾನಿ ಪೇಳಿ ಜಗದಾಶ್ಚರ್ಯವನು ||  
 ಮಾನವಂತರ ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗವಾವುದು ನಿತ್ಯ |  
 ವೇನು ಲೋಕದಿ ನಡೆದಿಹುದು || 1 ||  
 ತನ್ನನ್ನ ಭುಂಜಿಪುದಾನಂದ ಚಿರಜೀವ |  
 ವೆನ್ನುವ ಭಾವವಾಶ್ಚರ್ಯ ||  
 ನನ್ನಿ ಸಜ್ಜನ ಮಾರ್ಗ ಕಾಲ ನಿತ್ಯವು ಲೋಕ |  
 ವನ್ನು ಬೇಯಿಸುತಿದ ಯಕ್ಷ || 2 || 50 ||

**ಮಧ್ಯಮಾವತಿ - ಆದಿ (ಛಂದೋವತಂಸ)**

ಮಾನವಗಾತ್ಮವಾರರುಹು ಭೂಪಾಲ |  
 ಸಾನುರಾಗದ ಮಿತ್ರನಾರಂದು ಪೇಳ ||  
 ಏನು ಜಗದ ಜೀವ ನಡೆಯುವ ಚಾಲ |  
 ಏನಯ್ಯ ಮನುಜ ಕರ್ತವ್ಯದ ಮೂಲ || 1 ||  
 ಕುಲಪುತ್ರನಾತ್ಮ ತಂದೆಗೆ ದೇವ ಪುರುಷ |  
 ಇಳೆಯೋಳ್ ಕಾಂತೆಯೆ ಮಿತ್ರ ಪತಿಲೋಹ ಪರುಷ ||  
 ಮಳೆಯಿಂದ ಬೆಳೆ ಜೀವ ಚಾಲಕೆ ಹರುಷ |  
 ನೆಲೆ ಸರ್ವ ಧರ್ಮಮೂಲವು ದಾನ ಸಹಸ || 2 || 52 ||

(ಇಲ್ಲಿ ಕೃತ್ಯವು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಭಿನಯ ಮಾತ್ರ, ಸುತ್ತಿ ಹಾಗೇ ಅಸಹಾಯಕತೆಯಿಂದ ಒಳಸರಿದ ಮೇಲೆ)

**ಸುರುಟಿ - ಏಕ**

ಭಳಿಭಳಿರಹುದೆನುವೆ | ಸೋದರ |  
 ರೊಳಗೋರ್ವನ ಕೊಡುವೆ ||  
 ಕೊಳದ ಜಲದ ವಿಷ |  
 ವಳಿದುದು ನೀರ್ಗುಡಿ |  
 ತಿಳಿಸಾವನ ನಾನೊಲಿದೆಬಿಟ್ಟುಸಲೈ || 1 || 53 ||

**ಶಂಕರಾಭರಣ - ಆದಿ - ರೂಪಕ**

ಸಕಲವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಯಕ್ಷ |  
 ಯುಕ್ತವಾದರಾನು ಧನ್ಯ |  
 ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಕರುಣಿಸೆನ್ನ |  
 ನಕುಲನುಳಿಯಲಿ || 1 ||  
 ಜನನಿ ಕುಂತಿಯಣುಗರ್ ಪಾರ್ಥ |  
 ನನಿಲತನಯರಿರಲು ಮಾದ್ರಿ |  
 ತನಯ ನಕುಲನನ್ನು ಬದುಕಿ |  
 ಸೆನುವುದೇಶಕೆ || 2 ||  
 ಅಮ್ಮನಿಂಗ ನಾನಿರಲೈ |  
 ತಮ್ಮ ನಕುಲ ಮಾದ್ರಿಯಣುಗ |  
 ಸಮ್ಮತವಿದು ನೀತಿ ಮಾರ್ಗ |  
 ನೆಮ್ಮಿ ಕೇಳಿದೆ || 3 || 56 ||

**ಭಾಮಿನಿ**

ಲೇಸನಾದಿದೆ ಕೇಳು ಬದುಕಿಪೆ |  
 ಘಾಸಿಗೊಂಡಿನ್ನೋರ್ವನನ್ನನ |  
 ಲಾಶಿಸಿದೆ ಸಹದೇವನಸುವನು ನೀಡು ನೀಡೆನಲು ||  
 ವಾಸವಾತ್ಮಜನಾಶುಗನ ಸುತ |  
 ರೈಸೆ ಬಲು ವಿಕ್ರಮರು ಸಾಧಕ |  
 ರೀ ಸಹೋದರರಿಂದ ಸಹದೇವಾಂಕನೇಂ ಮಿಗಿಲು || 1 || 57 ||

**ಮಧ್ಯಮಾವತಿ - ತ್ರಿವೃಡೆ**

ಮಾತೆಗಿತ್ತಳು ಸುತರ ಮಾದ್ರಿಯು |  
 ಘಾತಗೊಳದುಳಿಸುವರೆ ಧರ್ಮವ |  
 ನೋತು ಕೇಳಿದೆ ಕಿರಿಯನನು ನೀ |  
 ನೀತರಳನಂ ರಕ್ಷಿಸು || ಬೇಡಿಕೊಂಬೆ || 1 ||  
 ಪೊಡವಿಪನೆ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಸತ್ಯದ |  
 ನಡೆನುಡಿಗೇ ಲೇಸಾಯ್ತು ಸರ್ವರ |  
 ಕೊಡುವೆನಲೆಚ್ಚರವಗೊಳ್ಳಲು |  
 ದೃಢದೋಳಿಕ್ಷಿಸಿ ಕೇಳಿದ || ಯಕ್ಷನನ್ನು || 2 ||  
 ಯಕ್ಷನೆಂಬಿ ಮಾತು ಸತ್ಯವೆ |  
 ಶಿಕ್ಷೆ-ರಕ್ಷೆಯ ದಕ್ಷನೀ ಸುರ |  
 ಪಕ್ಷದೊಳಗಾರರುಹು ನಿಜವ |  
 ನ್ನೀಕ್ಷಿಸುವ ಮನವಾಗಿದೆ || ಅರಿವೆ ದೇವ || 3 || 60 ||

**ಮೋಹನ - ಅಷ್ಟ**

ನಾನೆ ಧರ್ಮನು ಮಗನೆ | ಮೆಚ್ಚಿದನಯ್ಯ |  
 ಜ್ಞಾನ ವಾರಿಧಿಯು ನೀನೆ ||  
 ಮಾನಿ ನಿನ್ನಂತರ್ಯ |  
 ವೇನಂದರಿತೆ ಕೇಳು |  
 ಸಾನುರಾಗದೋಳಿವೆ |  
 ನಾನೊಂದು ವರವನ್ನು || 1 ||  
 ಧನ್ಯನಾದನು ದೇವನೆ | ಆನತನಾದೆ |  
 ಪುಣ್ಯ ಮೂರುತಿ ವಂದನೆ |  
 ಮನ್ನ ಹರಿಣಗೈದ |  
 ಬನ್ನಕೈತಂದೆ ಹಿ |  
 ರಣ್ಯರೇತನ ಲೋಪ |  
 ವಿನ್ನು ವಿಪ್ರಗೆ ಬೇಡ || 2 || 62 ||

**ದ್ವಿಪದಿ**

ಹರಿನಿರೂಪದಿ ಬಂದೆ ನಾ ಯಕ್ಷನಾಗಿ |  
 ಹರಿಣವಾದನು ಕೃಷ್ಣ ತವರಕ್ಷೆಗಾಗಿ || 1 ||  
 ಸುಳಿದು ಪೋದುದು ಕೃತ್ಯ ಧರ್ಮಚಿಂತನಕೆ |  
 ಸೆಳೆದು ಕೊಂಡೊಳಗಿಟ್ಟ ಜೀವ ಸಿಗದುದಕೆ || 2 ||  
 ಕೇಳೊಂದು ವರವ ಭವಿತವ್ಯಕ್ಕೆ ಮಗನೇ |  
 ಪಾಲಿಸುವೆನೆ ಕೈಯ್ಯ ಮುಗಿದೆಂದ ಜವನೇ || 3 ||  
 ಆರಿಯದಜ್ಞಾತ ಸಮನಿಸಿದೆ ಜನಕ |  
 ದಾರಿ ತೋರೊಂದು ವತ್ಸರ ಕಳೆಯುವನಕ || 4 || 66 ||

**ಕಾಂಬೋಧಿ - ಝಂಪೆ**

ಚರಿಸಿದರು ನಿಜರೂಪದೊಳಗಾರು ತಿಳಿಯದಂ |  
 ತಿರಿಸುತಿಹೆನೊಂದು ವರುಷ ||  
 ಬರುವುದೈ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಬಯಸಿದ ವೇಷ |  
 ಧರೆಯ ಧರ್ಮದಿ ಗೆಲುವೆಯರಸ || 1 || 67 ||

**ಭೈರವಿ - ತ್ರಿವೃಡೆ**

ದೇವ ದೇವನೆ ಹೇ ಸನಾತನ ಪಾವನಾಂಘ್ರಿಯ ಕಂಡನು |  
 ಆವ ಕಾಲಕು ಲೋಭ-ಮೋಹವು-ಕ್ರೋಧ ಶತ್ರುಗಳೆಂಬನು ||  
 ಹೇ ವಿಭುವೆ ತಪ-ದಾನ ಸತ್ಯದೊಳಾವಗಂ ಮನವನ್ನನು |  
 ಕಾವ ಪರಿಯಿಂ ಪೊರೆಯನುತ್ತಲಿ ಭೂವರನು ಮಣಿಯಲ್ತೆ ನೆಗಹಿದ || 1 || 68 ||

**ಭಾಮಿನಿ**

ಅರಣಿಯನ್ನೀಯುತ್ತ ಪೇಳಿದ |  
 ತರಳ ಕೇಳರಣಡ್ಯವಾಗಲಿ |  
 ಧರೆಯೊಳಗೆ ಸುಕ್ಷೇತ್ರಮಪ್ಪದೆನುತ್ತ ಹರಸಿದನು ||  
 ಪ್ರೊರೆವುದೆಂದವಗೆರಗಲೀ ಕೊಳ |  
 ಸ್ಥಿರವಗೊಳ್ಳಲಿ ಯಕ್ಷ ಕೆರೆಯೆಂ |  
 ದರುಹಿ ಪರಸುತ ಧರ್ಮನಂತರ್ಧಾನಪರನಾದ || 1 || 69 ||

**ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ - ತ್ರಿವುಡೆ**

ಮರಳಿ ಬಂದುದು ಕೃತ್ಯ ತಿನ್ನಲು |  
 ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲವು ಧರ್ಮ ಯಮರಿಂ |  
 ದೊರೆಯೊ ಮಾಂತ್ರಿಕ ತಿನ್ನಲೇನನು || ಅರುಹು ಬೇಗ || 1 ||  
 ಗಡಗಡನೆ ನಡುಗಿದನಿದೇನೆಂ |  
 ದೊಡನೆ ಬಿಟ್ಟೋಡಿದನ ಪಿಡಿದುದು |  
 ಬಡಿದು ನುಂಗಿತು ದುಷ್ಟಕೂಟವು || ಅಡಗಿ ಬೆದರಿ || 2 ||  
 ಮಾಯವಾದುದು ಬೆಂಕಿಯೊಳಗಿಳಿ |  
 ದಾಯನುತ ದುರ್ಯೋಧನಾದ್ಯರು |  
 ಬಾಯ ಬಿಟ್ಟೊರಲುತ್ತು ಪ್ರೊರಟರು || ಕಾಯ ಕೊನರಿ || 3 || 72 ||

**ಮಂಗಳ**

ವಿಶ್ವ ನಾಟಕ ಕಟ್ಟಿಯೊಡದಾಡಿಸುತ್ತ ಸ |  
 ವರಸ್ವವಂ ತನ್ನಂಕದೊಳಗಿಟ್ಟು ಮೆರೆವ ||  
 ವಸ್ತು ವಿನ್ಯಾಸ ಕಥೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ತಾಯೂಗಸು |  
 ಸ್ವಸ್ತಿ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಗೆ ಜಯ ಮಂಗಳಂ || 1 || 73 ||

\*\*\*\*\*ಶುಭಂ\*\*\*\*\*

## ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಅಂತರಜಾಲ ಪ್ರಕಾಶನ ಪ್ರಾಯೋಜಕರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಮೂಲ ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಬಾ ಕಲಾಸಂಗಮ, ಶರವೂರು, ದ.ಕ.

ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರತಿ ಆಧಾರ: ಲೇಖಕರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ

ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರತಿ ಕೊಟ್ಟವರು: ಶ್ರೀನಿಧಿ ಡಿ. ಎಸ್.

ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರತಿ ಒದಗಣೆಗೆ ಸಹಕಾರ: ಶ್ರೀನಿಧಿ ಡಿ. ಎಸ್.

ಅಂತರಜಾಲ ಪ್ರತಿ ಬರವಣಿಗೆ: ಶ್ರೀನಿಧಿ ಡಿ. ಎಸ್.

ಅಂತರಜಾಲ ಪ್ರತಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ: ಶ್ರೀಧರ ಡಿ. ಎಸ್., ಗಿಂಡೀಮನೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ

ಅಂತರಜಾಲ ಪ್ರತಿ ಉತ್ಪಾದನೆ: ರವಿ ಮಡೋಡಿ, ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ, ಅಶ್ವಿನಿ ಹೊದಲ

ಅಂತರಜಾಲ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕಾಶನ: ರವಿ ಮಡೋಡಿ, ಡಾ. ಪ್ರದೀಪ ಸಾಮಗ, ನಟರಾಜ ಉಪಾಧ್ಯ